

Asia: VN/23816/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Amnesty International Suomen osasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa. Amnesty lausuu esitysluonnoksesta perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta seuraavaa:

YLEISTÄ ESITYSLUONNOKSESTA

Amnesty ei kannata hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettua väliaikaista lakimuutosta, jolla pienennettäisiin vastaanottorahaa ja käyttörahaa kansainvälistä suojelua hakeville, tilapäistä suojelua saaville ja ihmiskaupan uhreille, joilla ei ole kotikuntaa.

Esitysluonnoksen mukaan esitetyillä muutoksilla tavoitellaan taloudellisia säästöjä sekä pyritään vähentämään turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän houkuttelevuutta siten, "ettei Suomeen hakeuduttaisi anomaan kansainvälistä suojelua perusteettomasti." Esitetyillä väliaikaisilla muutoksilla on esitysluonnoksen mukaan hallitusohjelmassa esitettyä pienemmät ja varsin maltilliset säästövaikutukset. Maahanmuuttoviraston esitysluonnoksesta antaman lausunnon mukaan "Vastaanottorahan alentaminen esitetyllä tavalla tulisi todennäköisesti lisäämään vastaanoton kokonaiskustannuksia merkittävästi." Esitysluonnoksessa ei myöskään millään tavoin osoiteta, että vastaanottorahan nykytaso toimisi vetovoimatekijänä, joka "houkuttelisi" ihmisiä anomaan kansainvälistä suojelua perusteettomasti.

Edellä mainittu huomioiden Amnesty katsoo, ettei esitysluonnoksessa anneta kestäviä perusteluita esitetyille muutoksille, joilla heikennettäisiin kansainvälistä suojelua hakevien, tilapäistä suojelua

saavien sekä ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutumista. Amnesty katsoo, ettei esitysluonnoksessa osoiteta, että vastaanottoraha ja käyttöraha turvaisivat esitettyjen muutosten jälkeen ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon siten kuin kansainväliset ihmisoikeusnormit ja perustuslain 19 §:n 1 momentti edellyttävät. Esitysluonnoksessa esitetyt muutokset ovat syrjiviä. Amnesty katsoo, ettei esitysluonnos myöskään vastaa vastaanottodirektiivin (2013/33/EU) jäsenvaltioilta edellyttämää turvapaikanhakijoiden toimeentuloturvan tasoa.

VASTAANOTTORAHAN TASON SUHDE TOIMEENTULOTUKEEN JA VASTAANOTTODIREKTIIVIIN

Kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 19 §:n 1 momentin mukaan vastaanottoraha myönnetään ”ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömän toimeentulon turvaamiseksi ja itsenäisen selviytymisen edistämiseksi”. Lain esitöissä määritellään vastaanottorahan rahana maksettavan osuuden olevan 70 prosenttia toimeentulotuen perusosasta ja hyödykkeinä annettavan osuuden olevan 30 prosenttia toimeentulotuen perusosasta. Perustuslakivaliokunta (PeVL 59/2010 vp) katsoi vastaanottorahan rahana annettavan etuuden tason voivan olla 70 prosenttia toimeentulotuen perusosasta, kun loppuosa annettaisiin hyödykkeinä.

Vastaanottorahaa ei otettu käyttöön siksi, että saajille katsottiin voitavan maksaa merkittävästi toimeentulotukea alemmitasoisista tukea. Hallituksen esityksen (HE 266/2010 vp, s 33) mukaan syy kansainvälistä suojelua hakevien ja ihmiskaupan uhrien toimeentulon irrottamiseen toimeentulotuesta oli ennen kaikkea se, että vastaanottorahan myöntäminen on yksinkertaisempaa kuin toimeentulotuen myöntäminen, minkä vuoksi se soveltuu paremmin kansainvälistä suojelua hakevien vastaanoton tarpeisiin. Vastaanottorahan taso kuitenkin sidottiin lakia säädettäessä toimeentulotuen tasoon. Onkin ongelmallista, että vastaanottorahan taso on heikentynyt suhteessa toimeentulotuen tasoon.

Vuonna 2010 vastaanottorahan määrä oli lain tarkoittamalla tavalla 70 prosenttia toimeentulotuen perusosan määrästä. Vastaanottorahan suuruus toimeentulotuen perusosan määrästä on sittemmin pienentynyt vuodesta 2010, ja on esitysluonnoksen mukaan tällä hetkellä vain noin 59 prosenttia toimeentulotuen perusosan määrästä. Etuuskien välistä tasoeroa ovat kasvattaneet vastaanottorahaan kohdistuneet indeksijäädytykset ja toimeentulotuen korotukset. Kun nykyisen hallituksen toimeenpanema vuoteen 2027 voimassa oleva indeksijäädytys koskee vastaanottorahaa, muttei toimeentulotukea, esitysluonnoksessa esitetyn arvion mukaan vuonna 2027 vastaanottorahan suuruus olisi enää 56 prosenttia toimeentulotuen perusosan määrästä. Käytännössä vuonna 2025 esitysluonnoksen ja indeksijäädytyksen yhteisvaikutus esimerkiksi kaksilapsiselle perheelle olisi 225,06 euroa ja yksinhuoltajaperheelle, jossa on kaksi lasta, 172,22 euroa kuukaudessa, mikäli he majoittuvat vastaanottokeskuksessa, joka ei tarjoa aterioita.

Vastaanottorahaa hakevan ja hänen perheensä tulot ja varat otetaan huomioon vastaanottorahaa myönnettäessä toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) säädetyllä tavalla. Lisäksi on huomioitava, että vastaanottolain mukaan vastaanottorahaa voidaan alentaa enintään 10–20

prosenttia, mikäli vastaanottorahan saaja jättää toistuvasti osallistumatta hänelle osoitettuun työ- ja opintotoimintaan ilman perusteltua syytä.

Edellä esitetty huomioiden olisi oikeudellisesti haastavaa esittää vastaanottorahan tasolle lisäleikkauksia, kun vastaanottorahan taso on lainsäädännössä sidottu toimeentulotuen tasoon. Esitysluonnoksessa vastaanottorahan tasolle esitetäänkin uutta oikeudellista vertailukohtaa, jolla perustellaan mahdollisuutta alentaa vastaanottorahan tasoa entisestään. Esitysluonnoksen mukaan ”Esityksessä vastaanottorahan määrä ehdotetaan laskettavaksi sille tasolle, joka on mahdollista suhteessa kansalliseen sosiaaliturvaan. Kansallisen sosiaaliturvan vertailukohtaksi ehdotetaan kiireellistä toimeentulotukea, jota myönnetään välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon turvaamiseksi esimerkiksi tilapäisesti Suomessa oleskeleville. Tukea myönnetään myös ilman laillista oleskelulupaa maassa oleville.”

Amnesty katsoo ”kiireellisen toimeentulotuen” olevan ongelmallinen vertailukohta vastaanottorahan tasolle. Suomen lainsäädäntö ei suoranaisesti tunne erillistä ”kiireellistä toimeentulotukea”, johon esitysluonnoksessa viitataan. Toimeentulotuesta annetun lain esitöiden (HE 127/2022 vp) mukaan jokaisella maassa olevalla henkilöllä on ”oikeus saada kiireellisessä tilanteessa tukea välttämättömän avun turvaamiseksi siten, ettei hänen oikeutensa välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon vaarantuisi. Tämä tarkoittaisi, että mikäli hakijan tosiallista oleskelua Suomessa olisi pidettävä muuna kuin vakinaisena, olisi hakijalla, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, kuitenkin oikeus saada vähintään välttämätön toimeentulo ja huolenpito turvatuksi.” Lisäksi esitöissä todetaan, että ”[t]ilanteen kiireellisyydellä viitataan harkinnan tilannekohtaisuuteen ja siihen, että kyseessä olisi luonteeltaan akuutti apu.” Edellä mainittuun kategoriaan lasketaan toimeentulotuen ratkaisukäytännössä esimerkiksi niin kutsutut paperittomina elävät ihmiset.

Kelan ohjeissa toimeentulotuen käsittelijälle todetaan, että Kela voi kiireellisissä tilanteissa myöntää perustoimeentulotukea välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon tarpeeseen, jolloin päätös ”voidaan tehdä vain lyhyelle ajalle (päiviä) ja menoihin, jotka katsotaan asiakkaan kannalta välttämättömiksi (ruoka ja välttämättömät reseptilääkkeet).”

Amnesty katsoo, että kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt, tilapäistä suojelua saavat henkilöt tai ihmiskaupan uhrin eivät ole toimeentulotukilain esitöissä kuvatun kaltaisessa kiireellisessä tai siihen rinnastettavissa olevassa tilanteessa, eikä siten ole perusteltua heikentää vastaanottorahan tasoa tämän perusteella. Esitysluonnoksen mukaan ”vastaanottokeskuksen asiakkaaksi rekisteröidyn henkilön tai sellaisen ihmiskaupan uhrin, jolla ei ole kotikuntaa, oleskelu Suomessa ei ole vakinaista. Tämän vuoksi toimeentulotuen perusosan sijasta vastaanottorahan perusosan määrää arvioitaessa olisi voimassa olevan vastaanottolain perusteluista poiketen perusteltua pitää lähtökohtana sitä sosiaaliturvan tasoa, johon on oikeus henkilöillä, joiden oleskelu Suomessa pidetään muuna kuin vakinaisena.” Se, että henkilöt eivät oleskele Suomessa vakinaisesti, ei tarkoita heidän oleskelunsa olevan ”kiireellinen tilanne”, eikä päätöksiä vastaanottorahasta tehdä vain muutamaksi päiväksi kerrallaan vastaamaan välttämättömyystarpeisiin akuutissa tilanteessa. Esimerkiksi tilapäistä suojelua saavat voivat anoa kotikuntaoikeutta vasta vuoden oleskelun jälkeen.

Turvapaikkaprosessien kesto on yksilöllinen. Lain mukaan keston tulisi olla enintään kuusi kuukautta, mutta tästä voidaan poiketa ja joissain tapauksissa prosessi kestää jopa vuosikausia (kts. esim. OKV/1965/10/2020).

Edellä mainitut asiat huomioiden, Amnesty katsoo, etteivät esitysluonnoksessa esitetyt muutokset ole vastaanottodirektiivin periaatteiden mukaisia. Vastaanottodirektiivi edellyttää, että jäsenvaltiot määrittävät turvapaikanhakijoille annettavan aineellisen tuen tason asianmukaisen viitekehysten perusteella, joka on direktiivissä asetettu siksi, jonka ”jäsenvaltio on lainsäädännössä tai käytännössä vahvistanut kansalaistensa riittävän elintason varmistamiseksi”. Vaikka direktiivi sallii sen, että jäsenvaltio tarjoaa turvapaikanhakijoille alemmaa toimeentuloturva kuin kansalaisilleen, on viitekehys kansalaisille annettava toimeentuloturva. Kansalaisia alemmalle tuen tasolle on direktiivissä määritelty kaksi mahdollista tilannetta: 1. ”jos aineellista tukea tarjotaan osittain luontoissuorituksena” tai 2. ”jos kyseinen omiin kansalaisiin sovellettu taso tarjoaisi hakijoille tässä direktiivissä säädettyä korkeamman elintason.” Hallituksen esitysluonnoksessa vastaanottorahan tason oikeudellinen viitekehys irrotetaan viimesijaisesta toimeentulotuesta ja kiinnitetään niin kutsuttuun ”kiireelliseen toimeentulotukeen”, jota myönnetään kiireellisessä tilanteessa esimerkiksi paperittomina eläville akuuttiin välttämättömyystarpeisiin muutamiksi päiviksi kerrallaan. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä oikeudellisena viitekehysenä vastaanottorahalle. Amnesty katsoo myös, etteivät esitetyt muutokset ole ihmiskauppadirektiivin (2011/36/EU) ja tilapäisen suojelun direktiivin (2011/55/EY) periaatteiden mukaisia.

PERUS- JA IHMISOIKEUSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Esitysluonnoksesta puuttuu perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi. Esitysluonnoksesta löytyy osio ’ihmisiin kohdistuvat vaikutukset’, mutta tässä osiossa ei ole arvoitu vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Lisäksi esitysluonnoksessa on arvioitu sen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestykseen, mutta on huomioitava, ettei tämä voi korvata perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia. Säätämisyjärjestysperustelut ovat oikeudellisia, kun taas perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa on tarkoitus arvioida esityksen konkreettisia vaikutuksia ihmisten ja ihmisryhmien perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Mikäli oikeudet eivät toteudu ihmisten arjessa, myös valtion ihmisoikeusvelvoitteiden täytyminen on kyseenalaista. Amnesty pitää esitysmuutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia välttämättömänä esityksen jatkovalmistelussa. Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointiin tulisi sisällyttää kattavat lapsi-, sukupuoli- ja vammaisvaikutusten arvioinnit.

Esitysluonnoksen mukaan yksi syy esitettyjen lakimuutosten väliaikaisuudelle on se, että voidaan seurata vastaanottorahan pienentämisen ja indeksijäädädyksen yhteisvaikutuksia. Amnesty katsoo, että vaikka on tärkeää seurata muutosten vaikutuksia toimeenpanovaiheessa, jälkikäteisarviointilla ei voida korvata ennakkollista perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia. Tämä on erityisen olennaista, kun kyse on perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen kohdistuvasta heikennyksestä.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 15/2023 vp) lausui syksyllä 2023 etuuksien indeksijäädytyksestä (HE 75/2023 vp). Amnesty on yllätynyt siitä, että esitysluonnoksessa ei ole viitattu tähän tuoreeseen lausuntoon, jossa perustuslakivaliokunta lausui myös vastaanottorahaan kohdistuvasta indeksijäädytyksestä. Perustuslakivaliokunta käsitteli lausuntoa valmistellessaan vastaanottorahaa perusteellisesti, ja siitä pyydettiin erikseen lausunnot asiantuntijoilta. Useissa valtiosääntöoppineiden lausunnoissa perustuslakivaliokunnalle tässä yhteydessä esitettiin kriittisiä huomioita siitä, että hallituksen esityksessä ei annettu riittävää selvitystä sen tueksi, että perustuslain 19 §:n 1 momentin turvaama perusoikeus toteutuisi vastaanottorahan indeksijäädytyksen jälkeen. Useissa asiantuntijalausunnoissa esitettiin siksi vastaanottorahan jättämistä indeksijäädytyksen ulkopuolelle. Lausuttavana olevassa esitysluonnoksessa esitetyt muutokset heikentäisivät vastaanottorahan tasoa entisestään ilman, että esitysluonnoksessa on arvioitu miten perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat esitettyjen muutosten jälkeen.

Kuten todettu, esitysluonnoksesta uupuu perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi. Muukin esitysluonnoksen vaikutusarviointi on suppeaa, mutta siitä välittyy osa esitettyjen muutosten vaikutusten ongelmallisuudesta. Esitysluonnoksessa tunnistetaan, että toimeentulon heikentyminen voi vaikuttaa tuensaajiin siten, että heidän ruokavalionsa yksipuolistuisi. Tällä voisi olla kielteisiä terveysvaikutuksia. Esitysluonnoksen mukaan esitettyjen muutosten vuoksi vastaanottokeskusten asiakkaat saattaisivat hakeutua nykyistä useammin erilaisten kirkon tai järjestöjen ylläpitämien ruokajakelujen pariin. Kirkkohallituksen lausunnossa esitysluonnoksesta todetaan: ”Toteutuessaan vastaanottorahan pienennys toisi todennäköisesti paineita evankelis-luterilaisen kirkon diakoniatyölle ja erityisesti sen taloudelliselle avulle. Tähän tarpeeseen seurakunnissa ei ole varauduttu.” Amnesty toteaa painokkaasti, että on valtion velvollisuus huolehtia oikeuksien toteutumisesta, eikä tätä vastuuta voi siirtää muille toimijoille, kuten seurakuntien diakoniatyölle tai järjestöjen vapaaehtoiselle avulle.

Esitysluonnoksen mukaan esitetyillä muutoksilla saattaa olla vaikutusta siihen, että haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät joutuvat taloudellisen tilanteen heikentyessä entistä haavoittuvampaan asemaan. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, vastaanottokeskusten asiakkaina on esimerkiksi iäkkäitä, vammaisia ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia henkilöitä. Amnesty pitää välttämättömänä, että esitettyjen muutosten vaikutuksia näiden ihmisryhmien perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen arvioidaan esityksen jatkovalmistelussa.

Suomi on toistuvasti saanut kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelimiltä huomautuksia sosiaaliturvan tasosta. YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea totesi Suomea koskevissa loppupäätelmissään (E/C.12/FIN/CO7), että vaalikaudella 2015–2019 tehdyt leikkaukset tekivät sosiaaliturvaetuuksien tasosta riittämättömän ja vaikuttivat kohtuuttomasti jo ennestään heikommassa asemassa oleviin ihmisryhmiin. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on toistuvasti antanut Suomelle moitteita liian matalasta etuuksien tasosta. Viimeksi helmikuussa 2023 komitea totesi useiden perusturvaetuuksien sekä toimeentulotuen tason olevan riittämätön (15.2.2023, Decision on the merits, Finnish Society of Social Rights v. Finland 172/2018).

YK:n Lapsen oikeuksien komitea kiinnittää tuoreissa (CRC/C/FINCO/5–6) Suomea koskevissa loppupäätelmissään huomiota turvapaikanhakijalasten asemaan. Komitea suositteli, että Suomi

varmistaa lasten oikeuksien toteutumisen, muun muassa välttämällä sellaisia sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa oleviin lapsiin. Komitea myös kehotti Suomea tehostamaan politiikkatoimia, joilla varmistetaan riittävä elintaso kaikille lapsille, muun muassa parantamalla turvapaikanhakijalasten, vammaisten lasten sekä paperittomina elävien lasten taloudellista tilannetta sekä nostamalla heille maksettavan sosiaaliturvan tasoa. YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaan lapsen etu on ensisijainen julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimen päätöksenteossa.

Esitysluonnoksen mukaan ”Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta on erityisen tärkeää, että oleskelu vastaanottopalvelujen varassa on mahdollisimman lyhyt, mitä varmistetaan turvapaikkamenettelyn tehostamishankkeilla.” Amnesty pitää turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeuttamisen kannatettavana, mutta korostaa, ettei tehostaminen voi tapahtua käsittelyn laadun, eikä turvapaikanhakijoiden oikeusturvan kustannuksella. Hallituksen turvapaikkamenettelyn tehostamishankkeet ovat vielä keskeneräisiä, mutta esimerkiksi hallitusohjelman kirjaus poistaa turvapaikkapuhuttelun pöytäkirjan läpikäynti hakijan kanssa on oikeusturvan kannalta ongelmallinen.

LAUSUNTOAIKA

Amnesty muistuttaa säädösvalmistelun kuulemisohjeesta, jonka mukaan lausuntoaika tulisi olla vähintään 6–8 viikkoa. Ohjeen mukaan lausuntoaika voi olla tätä lyhyempi vain perustellusta syystä.

Lausuntopyyntöön mukaan: ”Esityksen lausuntoaika on normaalia lyhyempi. Esitys liittyy valtion vuoden 2024 lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Perusteena normaalia lyhyemmälle lausuntoajalle on esityksen taloudelliset vaikutukset, jonka vuoksi esitys tulisi käsitellä lisätalousarvioesityksen yhteydessä.”

Oikeuskansleri toteaa tuoreessa ratkaisussaan OKV/1772/10/2023 etteivät budjettilakien aikataulut olleet riittävä peruste kiireelliselle lainvalmistelulle ja lausunnotmenettelyn puutteille. Amnesty korostaa, että ohjeistusta lyhyempi lausuntoaika heikentää lainvalmistelun avoimuutta ja ihmisten osallistumista ja sitä kautta kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten oikeuksien toteutumista Suomessa. Tällä vaalikaudella erityisesti toimeentuloon liittyvien oikeuksien sekä turvapaikanhakijoiden ja maahan muuttaneiden ihmisten oikeuksien toteutumiseen vaikuttavien esitysluonnosten lausuntoaikat ovat poikkeuksetta olleet ohjeistusta lyhyempiä. Ohjeistusta lyhyempien lausuntoaikojen jatkuva perustelevuus kiireellä on ihmisoikeusnäkökulmasta kestäväntöntä.

AMNESTYN SUOSITUKSET ESITYKSEN JATKOVALMISTELUA

Ensisijaisesti Amnesty katsoo, että esitetyt väliaikaiset lakimuutokset tulisi perua etenkin, kun vastaanottolain ja toimeentulotukilain uudistuksia valmistellaan parhaillaan. Esitetyt muutokset eivät ole Suomen perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia. Amnesty katsoo, että vastaanottorahan tasoa tulisi leikkaamisen sijaan nostaa siten, että sen taso säilyisi kohtuullisena suhteessa toimeentulotuen perusosaan.

Toissijaisesti, mikäli esityksen valmistelua jatketaan, Amnesty katsoo, että:

1. Esitykseen on välttämätöntä sisällyttää huolellinen perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi.

Esityksessä tulee osana perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia selventää, miten vastaanottorahaa tai käyttörahaa saavien perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat esitettyjen muutosten voimaantulon jälkeen. Amnesty korostaa, että perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa tulee arvioida esityksen konkreettisia vaikutuksia ihmisten ja ihmisryhmien perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen.

2. Esitykseen tulee liittää jälkikäteisarvioinnin suunnitelma.

Jälkikäteisarviointiin tulee sisällyttää perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi, mukaan lukien sukupuoli-, lapsi- ja vammaisvaikutusten arviointi. Arvioinnille tulee varata riittävästi resursseja, jotta voidaan varmistaa riittävän laaja ja perusteellinen arviointi.

3. Esityksestä on välttämätöntä pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Amnesty pitää välttämättömänä, että perustuslakivaliokunta arvioi esityksen perustuslainmukaisuutta sekä suhdetta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Amnesty katsoo, että esitys on merkityksellinen myös perusoikeuksien rajoitusedellytysten (PeVM 25/1994 vp) ja ihmisoikeuksien rajoitusedellytysten näkökulmasta (YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea, Yleiskommentti 3, 1990).

Sato Mariko
Amnesty International Suomen osasto